

Μακεδονικά

Τόμ. 4, Αρ. 1 (1960)

Tyrcki documenti za Makedonckata istorijia
1827-1839

Βασ. Λαούρδας

doi: [10.12681/makedonika.757](https://doi.org/10.12681/makedonika.757)

Copyright © 2014, Βασ. Λαούρδας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Λαούρδας Β. (1960). Tyrcki documenti za Makedonckata istorijia 1827-1839. *Μακεδονικά*, 4(1), 596–597.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.757>

διὰ τὴν ὑποστηρίξει τὴν πρὸ τοῦ σημερινοῦ γιουγκοσλαβικοῦ καθεστώτος πολιτικὴν τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ ταυτοχρόνως νὰ υἱοθετῆ συνθήματα—ὅπως τὸ περὶ μακεδονικοῦ ἔθνους—τὰ ὁποῖα ἀπ' ἐνὸς μὲν στηρίζονται εἰς βουλγαρικὴν βιβλιογραφίαν, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἔχουν υἱοθετηθῆ ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ πολιτικοῦ καθεστώτος, τὸ ὁποῖον ὁ συγγραφεὺς, ζῶν εἰς χώραν φιλελευθέραν μὲ ζωηρῶς ἀνεπτυγμένους τοὺς δημοκρατικοὺς θεσμούς, ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπικρίνη.

ΒΑΣ. ΛΑΟΥΡΔΑΣ

Tyrcki documenti za Makedonckata istorija 1827-1839, V, Institut za Nacionalna istorija, Skopje 1958, σελ. 219.

Ἀπὸ τὸ ὡς ἄνω πέμπτον τεῦχος τῶν ὑπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἑθνικῆς Ἱστορίας Σκοπίων ἐκδιδομένων τουρκικῶν ἀρχείων τῶν ἀναφερομένων ἐκ τὴν Μακεδονίαν ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον δι' ἡμᾶς παρουσιάζουν τὰ ἐκ τοῦ πρωτοκόλλου 99 ἔγγραφα ὑπ' ἀριθ. 70, 125 καὶ 170, ἐκ τοῦ πρωτοκόλλου 100 τὰ ὑπ' ἀριθ. 48 καὶ 53, τὰ ἐκ τοῦ πρωτοκόλλου 101 ὑπ' ἀριθ. 64 καὶ 77, καὶ ἐκ τοῦ πρωτοκόλλου 103 τὰ ὑπ' ἀριθ. 151, 158, 159. Τὸ πρῶτον ἔξ αὐτῶν, 99/70, εἶναι φερμάνιον τοῦ Δεκεμβρίου 1829, ἀπευθυνόμενον πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Μοναστηρίου καὶ ἀναφερόμενον εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Σαμπάν Γκίκα εἰς τὰς περιοχὰς Κιλκίς, Στρωμνίτισης, Μελενίκου καὶ Δεμιρ-Ἰσάρ. Αἱ τουρκικαὶ στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῶν καζάδων αὐτῶν καὶ τῶν Σερρῶν ἠνάγκασαν τὸν Γκίκα νὰ ἀποσυρθῆ ἐκ τῶν περιοχῶν αὐτῶν καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Θεσσαλονίκης. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 99/125 εἶναι διαταγὴ τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τῆς Ρούμελης ἀναφερομένη εἰς ἐπισκευὰς ἐκκλησίαις τινὸς εἰς τὸ Μοναστήρι. Ἡ διαταγὴ ὑπενηθymiζει ὅτι διὰ τὰς ἐπισκευὰς ἐκκλησιῶν χρειάζεται ἔκδοσις, κατόπιν αἰτήσεως, εἰδικοῦ φερμανίου. Τὰ ὑπ' ἀριθ. 100/48 (16/9/1831) καὶ 53 (28/2/1832) ἀναφέρονται εἰς τὰς διαφωνίας Χριστιανῶν καὶ Ἑβραίων τοῦ Μοναστηρίου διὰ τὴν ἡμέραν τοῦ παζαριοῦ εἰς τὴν πόλιν, τῶν μὲν Χριστιανῶν προτεινόντων τὸ Σάββατον (ἀντὶ τῆς Κυριακῆς) τῶν δὲ Ἑβραίων τὴν Τρίτην. Τελικῶς καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν ὄλων ὠρίσθη ἡ Τρίτη. Τὸ ἔγγραφο 101/64 (29/8/1838) ἀναφέρεται εἰς παράπονα τοῦ Ἑλληνικοῦ πατριαρχείου, ὅτι γάμοι εἰς Μοναστήριον μεταξὺ Εὐρωπαίων καὶ Ἑλληνίδων ἢ Ἀρμενίδων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς δικαιώματα παραχωρηθέντα εἰς τοὺς μητροπολίτας τοῦ Μοναστηρίου καὶ τοῦ Πριλάπου, τελοῦνται συμφώνως πρὸς τὸ μωαμεθανικὸν δίκαιον. Τὸ φερμάνιον ἀναγνωρίζει τὸ ὑφιστάμενον καθεστῶς. Τὸ 101/77 (12/2/1831) εἶναι φερμάνιον πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Μοναστηρίου ἀναφερόμενον εἰς τὴν διακοπὴν τῆς λειτουργίας τοῦ ἐργοστασίου πυρίτιδος ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ μεταφορὰς τῶν ὑλικῶν τού εἰς τὸ ἐργοστάσιον Ἀζατλοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὰ ἔγγραφα τέλους 103/151 (Ὀκτ. 1837), 158 (Νοέμβριος 1836)

καὶ 159 (5/12/1837) ἀναφέρονται εἰς ἀντιδικίαν μεταξὺ διαφόρων Τούρκων προϋχόντων τοῦ Μοναστηρίου καὶ τῶν Κρουσοβιτῶν ὡς πρὸς τὴν κυριότητα τοῦ ἔδαφους τοῦ Κρουσόβου. Οἱ Τούρκοι ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ ἔδαφος αὐτὸ εἶναι ἰδιοκτησία των, τὴν ὁποίαν ἔχουν ἐκ τῶν προγόνων των, διὰ τὸ ὁποῖον Κρουσοβίται ἐπλήρωσαν μέχρι πρὸς τινος 16.000 πιάστρα ἐτησίως ὡς ἐνοίκιον, ζητοῦν δὲ τὴν πληρωμὴν, ἀναδρομικῶς, τοῦ ποσοῦ τῶν 96.000 πιάστρων. Οἱ Κρουσοβίται ὅμως, διὰ τοῦ δημάρχου των Ἰσιδώρου καὶ τῶν ἱερέων Ἰωσήφ, Κώστα, Μανώλη καὶ Δημήτρη ἀντικρούουν τὰς ἀπόψεις τῶν Τούρκων. Τὸ φερμάνιον ὅμως τοῦ Ὀκτωβρίου 1837, ἀπευθυνόμενον πρὸς τὸν γενικὸν διοικητὴν, ἔδρευοντα εἰς Μοναστήριον, διατάσσει τὴν ἐπιανεξέτασιν τῆς ὑποθέσεως, ἣ ὁποία καταλήγει καὶ πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον διότι ἕκαστος τῶν ἀντιδικῶν ὑπερασπίζει τὰς ἀπόψεις του. Τελικῶς ὅμως ἐνώπιον τοῦ Διβανίου τῆς Ρούμελης οἱ Κρουσοβίται παραδέχονται τὰς ἀπόψεις τῶν Τούρκων τοῦ Μοναστηρίου, οἱ ὅποιοι πάλιν συμβιβαστικῶς περιορίζουν τὰς ἀπαιτήσεις των εἰς 26.000 πιάστρα, ἀντὶ τοῦ ἀρχικοῦ ποσοῦ τῶν 96.000.

Τὰ τουρκικὰ ἔγγραφα ἐκδίδονται ἐν μεταφράσει εἰς τὴν βουλγαρικὴν διάλεκτον τῶν Σκοπίων, τῶν δὲ σπουδαιότερων ἐξ αὐτῶν δίδεται περίληψις εἰς τὴν γαλλικὴν, φωτοτυπία καὶ τὸ τουρκικὸν κείμενον κατὰ μεταγραφὴν μὲ λατινικοὺς χαρακτήρας.

ΒΑΣ. ΛΑΟΥΡΔΑΣ

Joel Martin Halpern, A Serbian village. Columbia University Press, New York 1958, σελ. 325.

Ὅπως ἀναγράφεται εἰς τὸ ἐξώφυλλον του, τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν πρώτην εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν μελέτην μιᾶς γιουγκοσλαβικῆς κοινότητος καὶ ἔν ἀπὸ τὰ ὀλίγα ἔργα κοινωνικῆς ἀνθρωπολογίας διὰ περιοχὴν τῶν Βαλκανίων. Ὁ κ. Halpern, ὁ ὁποῖος παρέμεινεν ἐπ' ἄρκτον χρόνον εἰς τὸ σερβικὸν χωρίον Orashac μετὰ τῆς συζύγου του, ἣ ὁποία τὸν ἐβοήθησε εἰς τὰς μελέτας του, περιγράφει κατὰ σειρὰν, 1 τὴν τοποθεσίαν τοῦ χωρίου, 2 τὴν Σερβίαν καὶ τὸ Orashac κατὰ τὸν δέκατον ἔννατον αἰῶνα, 3 τὸ χωρίον Orashac σήμερον, 4 τοὺς ὄρους ζωῆς εἰς τὸ χωρίον, 5 τὰ οἰκήματα, τὰ ἐνδύματα καὶ τὴν τροφήν, 6 τὴν κοινωνικὴν ὀργάνωσιν, 7 τὰς κοινωνικὰς του τάξεις, 8-9 τὸν «κύκλον ζωῆς» (γέννησις, παιδικὴ ἡλικία, ἔρως, γάμος, συζυγικὴ ζωὴ, θάνατος), 10 τὴν θρησκείαν, τὰς εορτὰς καὶ τὰς λαϊκὰς δοξασίας, 11 τὰς σχέσεις τοῦ χωρίου πρὸς τὴν κυβέρνησιν καὶ 12 τὰς ἀπόψεις τῶν χωρικῶν διὰ τὸν ἔξω κόσμον. Τὸ βιβλίον πλουτίζεται μὲ πολλὰς αὐτοβιογραφίας κατοίκων τοῦ χωρίου καὶ μὲ πολλὰς ἐπίσης φωτογραφίας, μολοντί δὲ ἔχει χαρακτῆρα αὐστηρῶς ἐπιστημονικόν, ἔχει γραφῆ εἰς πολὺ εὐχάριστον ὕφος.